

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Komorni cikel 2021/2022

5. abonmajski koncert

11. januar 2022 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

BACH CONSORT Z DUNAJA

RUBÉN DUBROVSKY, vodja in brenkala
FRANCISCO BRITO, tenor in kitara

Vidala

Baročna in ljudska glasba Južne Amerike

(Za podroben spored glej stran 5.)

V Latinski Ameriki so se v 16. stoletju srečale tri kulture – domorodnih ljudstev, španskih konkvistadorjev in afriških sužnjev. V mešanici vplivov raznolikih avtohtonih kultur so se od Argentine do Mehike rodili novi plesi in glasba z vznemirljivimi imeni: sarabanda, chacona, zamacueca, pasacalle in folia. Kot slepi potniki in izplen kolonializma so te glasbene in plesne oblike potovale nazaj v Španijo. Od tam pa so se razpršile po vsej Evropi in sooblikovale spet svojstvene glasbene izraze. Medtem, ko je znanje o izvoru ognjenih avtohtonih plesov ameriških staroselcev padlo v pozabo, so ti ostali aktualno še živi v praksi prefinjenih argentinskih ljudskih glasbenikov. Program Vidala predstavlja glasbo dveh različnih talilnih loncev in tudi izviren način ustvarjanja glasbe, ki je povezan z inštrumenti baročnega obdobja. Ansambel pod vodstvom Rubéna Dubrovskega prinaša te raznovrstne korenine nazaj na koncertni oder, v prenovljeni luči.

Pogovor z Rubénom Dubrovskim (z njim se je pogovarjal Walter Weidringer):

Gospod Dubrovsky, kako ste prišli na idejo in kako ste zasnovali program *Vidale*?

V prvi vrsti sem izhajal iz osebnih motivov. Moj oče namreč prihaja s podeželja, moja mama, pianistka, pa iz Buenos Airesa. Oče je odraščal s folklorno glasbo v ušesih. Moj prvi instrument je bil čarango, majhno strunsko glasbilo, nekakšna mala baročna kitara, ki po nizu strun spominja na teorbo. Njegovo dno tvori oklep armadila. Sprva sem se ukvarjal s folklornim glasbenim izročilom, kasneje pa osvojil še klasična inštrumenta klavir in violončelo. Zame sta bila to dva različna in popolnoma ločena svetova. Neposrednost ljudske glasbe mi je koristila pri izvajanju klasične, toda ko sem prispel v Nemčijo na študij violončela, sem argentinsko ljudsko muziciranje pustil za seboj, kot bi šlo za stari greh. Toda bolj, ko sem študiral baročno glasbo, bolj mi je ta postajala nekako znana. Sprva sem si občutek znanega razlagal s prisposodobno, da moj pogled zasitirajo lastna južnoameriška očala, ki jih bom kmalu dokončno že odvrgel. Skozi leta pa se je zgodilo ravno obratno. Spoznal sem, da v moji domovini še vedno živi določena kultura, ob kateri sem tokrat razumel povezavo med obema svetovoma.

Kako je do tega prišlo?

Ker sem poznal čarango, me je zanimala tudi baročna kitara, o kateri sem se pozanimal pri več priznanih glasbenikih. Na moje največje presenečenje sem ob koncu ugotovil, da sem jaz kazal njim, česa sem se naučil v Argentini. Pa ne zato, ker sem tako dobro igral čarango, saj nisem kitarist, temveč zato,

ker sem pri igranju črpal iz starodavne živeče tradicije mojih domačih krajev. Spoznal sem, da v Južni Ameriki še vedno obstajajo človeški viri, iz katerih lahko še črpano razumevanje in načine muziciranja baročne glasbe, predvsem na področju ritma. Slavni skladatelj in kitarist Atahualpa Yupanqui mi je nekoč rekel, da vsakič, ko umre star podeželski glasbenik ali pesnik, je to tako, kot bi še ena knjižnica zgorela. Učiti se pri takšnih glasbenikih je drugače, kot narekuje evropski pristop, ki temelji na interpretiranju napisanega. Pionirji historične izvajalske prakse so morali sicer izhajati iz rokopisov. Nikolaus Harnoncourt je vedno trdil: »Poglejte, kaj dejansko piše tam!« Seveda je napisano pomembno, vendar imamo v Južni Ameriki žive delujoče glasbene vire, ki stojijo na lastnih nogah.

Kako zanesljivi so ti glasbeni vpogledi?

Kakšne stvari dejansko poznamo, medtem ko o drugih stvareh lahko le domnevamo. Recimo, zagotovo vemo, da so strunska glasbila, ki so jih uporabljali v starodavni Španiji in Portugalski, prišla v Ameriko z osvajalci. Vemo, da so imeli domačini svojo glasbo, ki se je nato pomešala s španskimi vplivi. V Južni Ameriki so nekoč imeli tudi močno tradicijo cerkvene glasbe, kot npr. v Mehiki ali zlasti z delovanjem Jezuitov še dlje proti jugu. Nekatere glasbene pojave lahko zasledimo od Mehike pa vse do Argentine. Morda so to ostanki iberskih vplivov? Menjava dvodobnega in tridobnega metruma nam danes zveni precej špansko, toda španska glasba v resnici pred osvojitvijo Amerike ni zvenela tako; medtem pa je afriška glasba polna takšnih ritmov tudi še danes.

Posnetki, ki prikazujejo Pigmejce Srednje Afrike, so presunljivo podobni argentinskemu plesu gaučov, celo na področju zvočne barve. Ta ples se imenuje *Malambo* – ime in ritem plesa sta oba afriškega porekla, kar nam kaže, da je prav prispevek sužnjeve glasbi ameriškega juga imanenten.

Torej vprašanja, ki jih želimo zastaviti s ploščo *Vidala*, se opirajo na dve različni dejstvi. Najprej: špansko glasbo so od baročne dobe dalje ohranjali in z elementi južnoameriške ljudske glasbe kultivirali vse od momenta, ko je ta prispela v Južno Ameriko. In kakšno izvorno zgodovinsko izvajalsko prakso nam lahko ta glasba razkriva? In kako lahko iz te izključimo elemente popularne glasbe, ki že sedemdeset let z radiem in tehnologijo spremeni obraz te glasbe?

Ali pa nasprotno: kaj je v bistvu prispevek Južne Amerike k evropski glasbeni zgodovini? Vem, na primer, da ritmično izročilo sarabande izvira iz kolonij. Poznamo petstavčno skladbo *Guineo*, ki je okoli leta 1600 nastala zaradi vpliva glasbe sužnjeve in izpod peresa skladatelja Gasparja Fernández. V Mehiki je znana božična pesem v španskem narečju *Eso rigo e repente*. To narečje dandanes aktivno govorijo na Karibih. Refren se glasi: »Sarabanda, tenge quetenge«, kar je prvi zgodovinski pojav besede *sarabanda* v glasbi. To pomeni, da imamo že stoletje po odkritju obeh Amerik polifonijo z jasnimi afriškimi koreninami. In če kompleksnejša glasba kaže tovrstne vplive, so morali biti preprostejši plesi do takrat tudi že kar razširjeni. Tovrstna glasba se je nato

vračala v Evropo. *Sarabanda* se pojavi v glasbi Bacha in Händla, kasneje Brahmsa ter celo Schönberga.

Kaj je v Evropo dejansko pripotovalo neposredno iz Afrike in kaj preko Južne Amerike?

To je zelo zanimivo vprašanje. Po mojem mnenju umetnost najde vsako pot. Morda so se nekateri ritmi pri nas hitreje »prijeli«, ker so bili tudi že iz domače glasbe znani našim ušesom. V vsakem primeru vemo, da sarabanda, ciacona in passacaglia izvirajo iz kolonij in da je nekatere druge glasbene oblike inkvizicija začasno prepovedala. Verjetno zato, ker so nekateri ob tej glasbi preveč tresli svoje zadnjice. Bistveno se mi zdi, da moramo zaradi dokaza o sarabandi, izhajajoči iz afriškega konteksta, glasbeno zgodovino prevrednotiti in na novo opisati. Periferija se tokrat izkaže kot ključna sestavina in ne zgolj kot nekakšna začimba.

Kaj pomeni naslov *Vidala*?

Vidala je značilna argentinska tolkalna spremljava žalostinke, zame osebno »mati vseh ritmov«. Razkriva se v dvojnem in trojnem metrumu, ki se prekrivata. Enako načelo najdemo v Mehiki ali Venezueli kot tudi v večji ali manjši meri v baročnih mojstrovinah (v Vivaldijevi *La Folia*).

Torej želite v poslušalcu vzbuditi neko novo občutljivost za tovrstne povezave?

Vsekakor – in nikakor ne izhajam iz ideje »crossoverja«,

saj ne izvajamo glasbe na specifičen način zato, da bi se morda slišalo »kuk«, temveč da pokažemo, iz kakšne množice glasbenih vrelcev so črpali različni skladatelji. Vračamo se v izvor instrumentalnega zvoka in originalne barve glasbe Južne Amerike. Danes namreč ne igrajo več na črevastih strunah, le redko najdemo take strune, recimo na kitari z dvojnimi strunami. Zdaj včasih uporabljajo tudi elektronska tolkala. S tem projektom, s ponovnim odkritjem avtohtonih tehnik izdelovanja in tudi igranja na inštrumente izrisujemo, kakšno izvirno izročilo Evropa lahko sedaj vrne kulturi Južni Amerike.

Tamkajšnji violinisti muzicirajo sicer na jeklenih strunah, a večkrat se izkaže, da lok držijo na način, značilen za barok. Zato izročilo naših prednikov še živi. Po drugi strani pa uporaba baročnih inštrumentov pri izvajanju južnoameriške glasbe pomeni na novo razkrivati subtilnost te glasbe. Pričujoči koncert deluje kot iniciacija prav za to. Moje življenje in usoda moje družine simbolizirata prav to nalogo. Moji predniki so bili v bistvu Evropejci, ki so emigrirali v Južno Ameriko na začetku 20. stoletja, in tako sem se vrnil spet nazaj, v tiste čase. Majhen »izlet« v družinsko zgodovino mi je ponudil še vpogled v žive zgodovinske argentinske glasbene vire. Kulturna zgodovina deluje kot komunikacija med plovili, rad bi le pokazal, da sta ti dve plovili pluli veliko tesneje skupaj, kot to danes na splošno domnevamo.

(Prevedla Maia Juvanc, uredila Barbara Š. Hergovich.)

Spored

Torres y Ferreira: *El siestero*
(Pesem za siesto)

Atahualpa Yupanqui: *La pobrecita*
(*Uboga mala Zamba*)

(Zamba je eden od najstarejših počasnih plesov v Argentini (zamba označuje osebo mešanega, indogenega ali afriškega porekla). Pesem opisuje težko življenje delavcev na poljih.)

Hermanos Simón: *Chacarera de un triste*
(Chacarera žalostnega moža)

Andrés Chazarreta: *Cuando nada te debía*
(*Kdaj sem ti ostal dolžan?*)

(Ljubezenska pesem obžalovanja. »Ukradla si mi dušo.«)

Julio Díaz Bazán: *Zambita pa' Don Rosendo* (*Zambita za Don Rosenda*)
(Pesem o delavcu na vinskih poljih.)

Genaro Prieto: *Apure en un viaje* (*Pot skozi Apuro*)
(Pesem o Apuri, regiji v jugozahodni Venezueli.)

Raúl Carnota: *Gatito'e las penas* (*Žalostinka*)
(Pesem o žalovanju osebe, ki ne more pozabiti nevhvaležne ljubezni.)

Ljudska: *Te'i de olvidar* (*Pozabil te bom*)
(»V dnevu, ko te ne vidim, sonce zame ne vzide.«)

Ljudska: *Coca Quintucha* (*Listje koke*)
(Koka je sveta rastlina Ajmarov; molili so, držeč kokino listje v rokah.)

Ljudska: *La bolivianita* (*Bolivijska deklica*)

Justiniano Torres Aparicio: *La vi por vez primera*
(*Prvič sem jo zagledal*)
(»Prvič sem jo zagledal med karnevalom.«)

Atahualpa Yupanqui: *Huajra* (*Veter*)

Gustavo Leguizamón: *Zamba de Lozano*
(*Lozanova pesem*)

Atahualpa Yupanqui: *Luna tucumana*
(*Tucumanska luna*)

(Pesem za prijazno luno, ki nas pelje v temo noči.)

Atahualpa Yupanqui: *Milonga del peón de campo*
(*Milonga delavca na farmi*)

(Kmet pojasnjuje prijatelju, kako ga najde. »Ne povej, da me boš obiskal. Povej, da mi želiš zaračunati, in spustili te bodo.«)

Raúl Carnota: *Grito santiagueño* (*Krik Santiaga*)

(Pevci skozi pesem pripoveduje o povezovanju s svojimi predniki iz kečujskega ljudstva.)

Atahualpa Yupanqui: *La nadita* (*Majhen nič*)

Andrés Chazarreta: *La telesita* (*Telesita*)

Hermanos Ábalos: *El alero* (*Pod napušči*)

Atahualpa Yupanqui: *El arriero* (*Vodja mul*)

(»Žalost in goveda hodijo isto pot. Žalost je naša, govedo pripada drugemu.«)

Félix Dardo Palorma: *La corocorteña* (*Dekle iz Corocorta*)

(Pesem opeva regijo Mendoza in njena vina.)

Andrés Chazarreta: *El escondido*

(Escondido je star podeželski ples v parih, poln elegantnega spogledovanja.)

BACH CONSORT Z DUNAJA

Foto: Julia Wesely

Bach Consort z Dunaja je bil ustanovljen leta 1999 in se je pod taktirko Rubéna Dubrovskega uveljavil kot eden najuglednejših avstrijskih baročnih orkestror. Ansambel nastopa v znamenitih koncertnih dvoranah, med katerimi so dunajsko Glasbeno združenje in Koncertna hiša, glasbeni palači v Valenciji in Barceloni ter Brucknerjeva hiša v Linzu. Ansambel redno gostuje tudi na festivalih, kot so Mednarodni baročni dnevi samostana Melk, Mozartovi tedni v Salzburgu, Styriarte, portugalski Estoril Festival, avstrijski festival OsterKlang, Rhein Vokal v Schwetzingenu in Händlov festival v Halleju.

Bach Consort sodeluje s priznanimi solisti, kot so Emma Kirkby, Bernarda Fink, Christiane Karg, Franco Fagioli, Michael Schade, Andreas Scholl, Vivica Genaux, Florian Boesch, Terry Wey, Antonio Giovannini, Daniel Johannsen in Christophe Coin. Gostujoči dirigenti so Alan Curtis, Stefan Gottfried, Attilio Cremonesi in Markellos Chryssikos.

Ker ostajajo zvesti svojim glasbenim koreninam, člani

ansambla in koncertna mojstrica Agnes Stradner redno nastopajo v različnih komornih zasedbah. Njihovi nastopi vključujejo pester repertoar in interdisciplinarne projekte, vključujoč ples ter literaturo. Televizijski programi ORF, 3sat in drugi od leta 2014 redno predvajajo ansamblov tradicionalni velikonočni koncert.

Ansambel je doslej izdal DVD plošče z deli C. Monteverdija, G. F. Händla ter albuma *Pace e Guerra* s Terryjem Weyjem (Sony/Harmonia mundi) in *Vidala* (Gramola). Leta 2018 so tudi izdali posnetke dveh koncertov ansambla, ki je v živo izvajal dela Vivaldija, skupaj z Vivico Genaux in Andreasom Schollom.

RUBÉN DUBROVSKY

Na Dunaju živeči dirigent Rubén Dubrovsky se je rodil v Buenos Airesu, v družino poljskih in italijanskih umetnikov. Najbolj prepoznan je kot umetniški vodja ansambla Bach Consort z Dunaja, ki ga je soustanovil leta 1999. Z ansamblom je med drugim nastopil v gledališčih Theater an der Wien, Bolšoj, v dunajskem Glasbenem združenju, Brucknerjevi hiši v Linzu, na Mozartovem tednu v Salzburgu in na Händlovem fe-

stivalu v Halleju. Od leta 2016 deluje tudi kot ume-
tნიški vodja vokalno-instrumentalnega ansambla
Third Coast Baroque.

Dirigentov simfonični repertoar obsega dela od
18. do 21. stoletja. V zadnjih letih je izvedel moj-
strovine Haydna, Mozarta, Beethovna, Schuberta,
Mendelssohna, Schumannna, Brahmsa, Wagnerja,
Zemlinskega, Blocha, Stravinskega, Šostakoviča,
Pärta in Strasnouja. Kot gostujoči dirigent je na-
stopil z Züriškim komornim orkestrom, Musikkol-
legium Winterthur in simfoničnimi orkestri Kiel,
Darmstadt, AarhusOrkester, Malmö ter z Beetho-
vnovo filharmonijo, Nemškimi Händlovi solisti,
Čikaškim Bachovim ansamblom, Baročnim orke-
strom iz Wrocława ter orkestrom gledališča Ar-
gentino de La Plata. Njegovo operno dirigentsko
kariero zaznamujejo postavitve oper G. F. Händla
in W. A. Mozarta. Vodil je premiero Monteverdijeve
opere *Kronanje Poppeje* v dresdenski Semperope-
ri in moskovsko premiero Händlovega *Rinalda*.

Strastno raziskovanje srednjeameriške in južnoa-
meriške glasbe, predvsem njenih skupnih korenin
z evropsko baročno glasbo, je Dubrovsky skupaj
s svojim ansamblom predstavil leta 2015 v doku-
mentarnem filmu *Od Bacha do korenin* ter s plo-
ščo *Vidala*. Slednja je bila ob izidu nominirana za
nagrado nemških kritikov gramofonskih plošč, in
sicer v dveh različnih kategorijah.

FRANCISCO BRITO

Argentinski tenor Francisco
Brito je na glasbeno pot stopil
pod mentorstvom prepoznav-
nega opernega pevca Guil-
lerma Romera Ismaela. V letu
2004 se je preselil v Italijo,
kjer je izpopolnjeval svoj re-
pertoar G. Rossinija. Debitiral
je leta 2006 na Rossinijevem
opernem festivalu v Pesaru,
kjer je nastopil v operi *Poto-
vanje v Reims*, z ansamblom
Accademia Rossiniana in pod

taktirko Alberta Zedde, s čimer je Rossinijev repertoar postal
najpomembnejši del njegovega glasbenega razvoja. Nato je
debitiral v več Rossinijevih vlogah in tudi v mnogih drugih.
Med letoma 2011 in 2013 je bil član mednarodnega opernega
studia Frankfurtske opere. Nato je debital še z vlogo Don
Ramira v operi *Pepelka* v dresdenski Semperoperi in kot grof
Almaviva v operi *Siviljski brivec* na tirolskem festivalu v Erlu
(Avstrija).

Njegovi angažmaji v zadnjih sezonah so vključevali nastope
na Donizettijevem festivalu, v Frankfurtski operi, v gledališču
Fenice v Benetkah, v napolitanskem gledališču San Carlo,
na Rossinijevem opernem festivalu v Pesaru, v gledališču
Petruzzelli v Bariju in na Rossinijevem festivalu v Wildbadu.
Pred kratkim je nastopil v opernih produkcijah francoske
Opere v Toulonu, na Donizettijevem festivalu v Bergamu, Gle-
dališču di Parma ter Teatru Massimo v Palermu. Kmalu pa bo
tudi nastopil kot Don Pasquale v gledališču Bolšoj v Moskvi.

Napovedujemo in vabimo

ŠVEDSKI KOMORNI ORKESTER

Martin Fröst, vodja in klarinetist
Mojca Erdmann, sopran

28. januar 2022 ob 19.30, dvorana Union, Maribor

5. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Spored: Wolfgang Amadeus Mozart

Foto: Nikolaj Lund

Foto: Mats Baecker za Sony Music Entertainment

Foto: Felix Broede

POETICO MUSICALI

Maruša Brezavšček, kljunasta flavta

Lucine Musaelian, viola da gamba

Elias Conrad, teorba

Melanie Flores, čembalo

22. april 2022 ob 19.30, dvorana Union, Maribor

6. koncert Komornega cikla in za izven

Spored: Združeni okusi

Johann Sebastian Bach, Arcangelo Corelli, Georg Philipp

Telemann, Francois Couperin, Anne Danican Philidor,

Jacques Morel

Foto: Matthias Müller

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure ter uro pred vsako prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.mojekarte.si/>

🌐 www.nd-mb.si; **f** www.facebook.com/narodni.dom.maribor

📷 www.instagram.com/narodni_dom_maribor/

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

**Radio
Maribor**

**VEČER
RADIO CITY**

Naklada: 120 kosov, brezplačen izvod.